

Språk er makt

Språk er makt. Gunnar Sørbotten fra fylkesavdelingen i Oppland mener psykologene nå må slutte å si psykiatri når de snakker om psykisk helsevern.

PUBLISERT 1. januar 2004

Gunnar Sørbotten

Det er 30 år siden psykolog og professor Rolv Mikkjel Blakar vakte stor oppmerksomhet med boka «Språk er makt». Nylig kom den i ny utgave. I boka viser Blakar hvordan ord og begreper kan begrense vår tenkemåte og oppfatning av omverdenen. Språket er ikke et nøytralt redskap, men kan være bærer av fordommer og gammeldagse ideer. På den annen side kan mer bevisst ordvalg virke frigjørende og åpne opp for alternative tenkemåter. Gunnar Sørbotten pekte på hvordan bruk av begreper innen psykisk

helsevern kan være i utakt med virkeligheten, og bidra til å gjøre psykologer og psykologkompetanse usynlig.

Psykisk helsevern - ikke psykiatri

– Stortinget har sagt at vårt felt skal hete psykisk helsevern, ikke psykiatri eller klinisk psykologi. Psykiatri er en medisinsk spesialitet, og bare ett av de sentrale fagfeltene innen psykisk helsevern. Klinisk psykologi er et annet og likeverdig felt. Likevel hører jeg stadig leger, statsråder, statsminister – og psykologer – snakke om psykiatrien og om psykiatrimidlene. Nylig fikk jeg invitasjon til et kurs i «psykiatri» der stressmestring var et sentralt tema. – La oss bli flinkere til å ta i bruk profesjonsnøytrale ord, oppfordret Sørbotten. – Ta fatt i psykologer eller andre fagfolk som bruker ordene på en misvisende måte. Og når politikerne snakker om at psykiatrien skal skjermes, så spør om de mener den medisinske spesialiteten, eller feltet psykisk helsevern.

NPF jobber med saken

I likhet med Sørbotten, reagerer NPF på lite bevisst ordbruk hos politikere og helsearbeidere. I novemhernummeret av Tidsskriftet tok An-Magritt Aanonsen dette opp på lederplass. Hun påpeker at mange psykologer i psykisk helsevern bruker de gamle begrepene: – Hvis ikke vi klarer å omstille oss, hvordan skal andre forstå betydningen av et begrepsskifte? spør hun. – Vi i NPF har sendt brev til alle helseforetakene om politikernes valg av navn på fagfeltet, sier Aanonsen til Tidsskriftet. – Kampen om språk og begreper er langsiktig, og det er over tre år siden vi sendte brev til helsedepartementet med forslag om nye benevnelser på avdelinger, poliklinikker og institusjoner. Departementet reagerte positivt, og er i dag av de mest lojale overfor begrepsskiftet.

– Jeg satte pris på at Sørbotten tok opp dette på lederkonferansen, sier hun. – Det var flott å høre at Opplandsavdelingen har sendt brev til Helse Øst hvor de gjør oppmerksom på misvisende ordbruk. Slike initiativer bidrar til større bevissthet, både blant oss psykologer og i helsesektoren generelt.

Nina Strand

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 41, nummer 1, 2004, side 59